

HISTORY OF PUNJAB (1799-1966) -B

Time : Three Hours

[Maximum Marks : 100

Note :- Attempt *one* question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each. Section E is compulsory consisting of 10 short answer type questions carries 3 marks each and a map question carries 10 marks.

- Section-A**
- I. Discuss the political condition of Punjab during the rise of Ranjit Singh.
 II. Discuss the significance of the conquest of Lahore and Amritsar of Ranjit Singh.
- Section-B**
- III. Discuss the Ranjit Singh's relation with British from 1809 to 1839 ?
 IV. Examine the Military system of Ranjit Singh.
- Section-C**
- V. Write in detail the causes and consequences of the First Anglo-Sikh war.
 VI. Give an account of the reforms by Board of Administration (1849-53) in Punjab.
- Section-D**
- VII. Write a detailed note on Singh Sabha movement.
 VIII. Discuss the causes of the Partition of Punjab.
- Section-E**
- IX. (i) Write short notes on the following :
(a) Sada Kaur.	(b) Bhangi Sardar.
(c) Hari Singh Nalwa.	(d) Dost Mohammad.
(e) Treaty of Friendship, 1806.	(f) Daftar-i-Toshakhana.
(g) Maharaja Nau Nihal Singh.	(h) Battle of Chillianwala, 1848.
(i) Ten principles of Arya Samaj.	(j) Master Tara Singh.
- (ii) Show the places of 11nd Anglo-Sikh War (1848-49) or Kindome of Ranjit Singh in the map of Punjab and write also explanatory note. Or
 In lieu of Map question (For Blind Students)
 Write short notes :
(a) Kanhiya Misal.	(b) Treaty of Amritsar, 1809.
(c) John Lawrence.	(d) East Punjab.

10

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ : ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਗ A, B, C, ਅਤੇ D ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਾਰਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ।

- ਭਾਗ-A**
- I. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਭਾਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
 II. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਭਾਗ-B**
- III. 1809-39 ਦੌਰਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
 IV. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- ਭਾਗ-C**
- V. ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
 VI. 1849-53 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।
- ਭਾਗ-D**
- VII. ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
 VIII. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-E

- IX. (i) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(a) ਸਦਾ ਕੌਰ।	(b) ਭੰਗੀ ਸਦਰਾਰ।
(c) ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ।	(d) ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ।
(e) 1806 ਦੀ ਮਿਰਤਾਤ ਦੀ ਸੰਧੀ।	(f) ਦਫਤਰ-ਏ-ਤੋਸ਼ਾਖਾਨਾ।
(g) ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੌ-ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ।	(h) ਚਿਲਿਆਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ, 1848.

- (i) ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ 10 ਨਿਯਮ। (ii) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ। 10×3=30
(ii) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਜਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉ
ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ।
ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(a) ਘਨੌਈਆ ਮਿਸਲ। (b) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੰਧੀ, 1809
(c) ਜਾਨ ਲਾਰੈਂਸ। (d) ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ। 10